

USTAWA

z dnia 31 stycznia 1961 r.

o zmianie ustawy z dnia 12 marca 1958 r. o zasadach i trybie wywłaszczania nieruchomości.

Art. 1. W ustawie z dnia 12 marca 1958 r. o zasadach i trybie wywłaszczania nieruchomości (Dz. U. Nr 17, poz. 70) wprowadza się następujące zmiany:

1) w art. 3 dodaje się ust. 3 w brzmieniu:

„3. Na obszarze miasta, osiedla lub gromady może być również wywłaszczona nieruchomość lub kompleks nieruchomości z przeznaczeniem dla organizacji spółdzielczej i dla organizacji kółek rolniczych, o ile to jest uzasadnione interesem społecznym lub państwowym. O wywłaszczenie dla tych organizacji może ubiegać się właściwy organ administracji prezydium wojewódzkiej lub powiatowej (miejskiej) rady narodowej na wniosek właściwej statutowo wojewódzkiej lub centralnej organizacji spółdzielczej, a na potrzeby organizacji kółek rolniczych — na wniosek wojewódzkiego związku kółek rolniczych.”;

2) w art. 5 dodaje się ust. 1a w brzmieniu:

„1a. Jeżeli wywłaszczeniu podlega część gruntu w mieście lub osiedlu, a pozostała część wynosi mniej niż powierzchnia działki normatywnej przyjętej w danej miejscowości na budowę domu jednorodzinnego, ubiegający się o wywłaszczenie obowiązany jest objąć wnioskiem o wywłaszczenie cały grunt.”;

3) w art. 6:

a) ust. 1 otrzymuje brzmienie:

„1. Ubiegający się o wywłaszczenie obowiązany jest przed wszczęciem postępowania wywłaszczeniowego wystąpić do właściciela o dobrowolne odstąpienie nieruchomości i w razie porozumienia zawrzeć z nim w formie prawem przepisanej umowę nabycia nieruchomości za cenę nie wyższą od ustalonej według zasad odszkodowania przewidzianych w niniejszej ustawie lub umowę zamiany nieruchomości według zasad tej ustawy. Umowa taka może być zawarta również w razie porozumienia stron w toku postępowania wywłaszczeniowego. Ustalenie ceny kupna nieruchomości następuje w oparciu o opinię biegłych z listy prezydium wojewódzkiej rady narodowej. W przypadku zawierania umowy zamiany przez przedsiębiorstwo państwowe wymagana jest zgoda właściwego ministra, któremu podlega przedsiębiorstwo, a w stosunku do przedsiębiorstwa podległego prezydium wojewódzkiej rady narodowej — zgoda tego prezydium. Minister wyraża zgodę po porozumieniu z prezydium wojewódzkiej rady narodowej.”.

b) dodaje się ust. 1a i 1b w brzmieniu:

„1a. Cena kupna płatna jest:

1) za nieruchomość stanowiącą gospodarstwo rolne, hodowlane lub ogrodnicze do wysokości 50.000 zł w ciągu najpóźniej trzech miesięcy od daty za-

warcia umowy; nadwyżka ponad tę kwotę płatna jest w oprocentowanych ratach kwartalnych w ciągu dalszych dwóch lat. Nadwyżka nie przekraczająca kwoty 50.000 zł płatna jest w oprocentowanych ratach kwartalnych w ciągu jednego roku,

2) za inną nieruchomość — do wysokości 50.000 zł w terminie wskazanym w pkt 1; nadwyżka ponad tę kwotę płatna jest w równych ratach rocznych nie przekraczających 50.000 zł.

1b. Przepisy art. 12 ust. 3 mają odpowiednie zastosowanie do wypłaty ceny kupna nieruchomości.”;

4) w art. 8:

a) w ust. 5 dodaje się na końcu zdanie: „Odszkodowanie za budowę w gospodarstwach rolnych, nabyte od Państwa po dniu 9 maja 1945 r., powinno odpowiadać wartości całości lub części tych budowli faktycznie zajmowanych i niezbędnych według oceny organu administracji rolnej prezydium właściwej powiatowej rady narodowej do racjonalnego prowadzenia danego gospodarstwa.”,

b) ust. 6 otrzymuje brzmienie:

„6. Odszkodowanie za grunt w mieście lub osiedlu określa się według następujących zasad:

1) jeżeli wywłaszczeniu podlega całość gruntu w mieście lub osiedlu, odszkodowanie ustala się:

a) za obszar równy działce normatywnej przyjętej w danej miejscowości i strefie na wybudowanie domu jednorodzinnego wolno stojącego w wysokości 5—10% kosztów wybudowania domu jednorodzinnego pięcioletniego, w zależności od rodzaju miasta (osiedla) i położenia gruntu,

b) dla pozostałego obszaru — jak za grunt rolny klasy I w strefie miejskiej w okręgu I,

2) jeżeli wywłaszczeniu podlega całość gruntu, którego powierzchnia jest mniejsza od najmniejszej dopuszczalnej powierzchni działki pod budowę domu jednorodzinnego, odszkodowanie ustala się proporcjonalnie do wartości działki normatywnej,

3) jeżeli wywłaszczeniu podlega część gruntu, a pozostała część wynosi nie mniej niż powierzchnia działki normatywnej przyjętej w danej miejscowości na budowę domu jednorodzinnego wolno stojącego, odszkodowanie oblicza się jak za grunt rolny klasy I w strefie miejskiej okręgu I.”,

c) ust. 7 skróciła się,

d) po ust. 8 dodaje się nowy ust. 8a w brzmieniu:

„8a. Jeżeli nastąpiło już poprzednio przejęcie na własność Państwa bez odszkodowania części tej samej nieruchomości tego samego właściciela na te

- same cele określone w ust. 8, wywłaszczoneму należy się odszkodowanie za nadwyżkę ponad 25% obszaru nieruchomości przy doliczeniu poprzednio przejętej części nieruchomości do części wywłaszczanej.”
- e) w ust. 10 dodaje się na końcu zdanie: „Jeżeli na gruncie stanowiącym własność tej samej osoby lub współwłasność tych samych osób znajduje się kilka takich budynków, łączne odszkodowanie za wszystkie takie budynki powinno odpowiadać przeciętnym kosztom wybudowania domu jednorodzinnego pięciorodzinnego w danej miejscowości.”
- f) po ust. 10 dodaje się nowy ust. 10a w brzmieniu: „10a. Odszkodowanie za inne części składowe nieruchomości nie wymienione w ust. 2, 3, 5, 9 i 10 powinno odpowiadać kosztom ich odtworzenia zmniejszonym stosunkowo do stopnia ich zużycia.”
- g) ust. 11 otrzymuje brzmienie: „11. Rada Ministrów określi w drodze rozporządzenia zasady odszkodowania za ograniczenie prawa własności oraz za odjęcie lub ograniczenie innego prawa rzeczowego na nieruchomości. Rada Ministrów może również w drodze rozporządzenia wydać szczegółowe przepisy niezbędne dla określenia wysokości odszkodowania za grunt w mieście lub osiedlu i ustalić normy szacowania gruntów oraz budynków, urządzeń i plantacji w poszczególnych latach lub okresach kilkuletnich.”
- 5) w art. 10:
- a) w ust. 1 po wyrazach „z nieruchomości wywłaszczonej na nieruchomość zamienną” dodaje się wyrazy „lub na inną nieruchomość nie podlegającą wywłaszczeniu” oraz na końcu kropkę zastępuje się przecinkiem i dodaje się wyrazy „albo ponieść koszty wybudowania nowych zabudowań, jeżeli koszty ich budowy będą niższe od kosztów przeniesienia zabudowań znajdujących się na wywłaszczonej nieruchomości lub gdy według przepisów prawa budowlanego wzniesienie zabudowań w ich dotychczasowej postaci nie jest dopuszczalne; właściwy minister, a w stosunku do przedsiębiorstw podległych prezydium wojewódzkiej rady narodowej — to prezydium, może w porozumieniu z Ministrem Finansów, w przypadkach uzasadnionych wyjątkowymi względami, zezwolić na wybudowanie na koszt ubiegającego się o wywłaszczenie nowych zabudowań, choćby koszty ich budowy były wyższe od kosztów przeniesienia.”
- b) ust. 3 otrzymuje brzmienie: „3. Za wywłaszczoną jedyną działkę budowlaną w mieście lub osiedlu, przeznaczoną pod budowę domu jednorodzinnego, ubiegający się o wywłaszczenie obowiązany jest na żądanie właściciela dostarczyć mu zamiast odszkodowania pieniężnego położoną w tej samej miejscowości inną odpowiednią działkę budowlaną z nałożeniem na właściciela obowiązku wybudowania na niej domu jednorodzinnego w terminie nie krótszym niż trzy lata. Jeżeli dostarczenie takiej działki nie jest możliwe, wywłaszczoneму przysądza się odszkodowanie pieniężne. Jeżeli działkę zamienną dostarcza zamiast ubiegającego się o wywłaszczenie organ do spraw gospodarki komunalnej i mieszkaniowej prezydium właściwej powiatowej rady narodowej — wywłaszczający wpłaca na rzecz miejskiego (powiatowego) funduszu mieszkaniowego sumę odpowiadającą odszkodowaniu pieniężnemu, jakie przysługiwałoby za wywłaszczoną działkę.”
- 6) w art. 12 dodaje się ust. 3a w brzmieniu: „3a. Minister Finansów może na wniosek organu orzekającego o wywłaszczeniu, w przypadkach uzasadnionych ważnymi względami życiowymi, zezwolić na przedterminową wypłatę rat odszkodowania.”
- 7) w art. 15:
- a) w ust. 3 pkt 2 otrzymuje brzmienie: „2) sporządzoną przez organ państwowej służby geodezyjnej i kartograficznej mapę obszaru wywłaszczanego ze wskazaniem powierzchni i oznaczeniem granic; w przypadku gdy wnioskiem o wywłaszczenie objęta jest część nieruchomości o powierzchni przekraczającej 50% powierzchni całej nieruchomości, należy dołączyć również mapę pozostałej części nieruchomości.”
- b) w ust. 3 pkt 4 otrzymuje brzmienie: „4) jeżeli nieruchomość nie ma urzędzonej księgi wieczystej i nie jest dla niej prowadzony zbiór dokumentów — zaświadczenie właściwego sądu powiatowego, że nie stwierdzono, aby nieruchomość miała urzędzoną księgę wieczystą lub aby był prowadzony dla niej zbiór dokumentów, oraz wyciąg z księgi ewidencji gruntów i budynków lub w braku ewidencji — zaświadczenie biura gromadzkiej rady narodowej (właściwego organu administracji prezydium miejskiej rady narodowej — rady narodowej osiedla) stwierdzające, w czym posiadaniu znajduje się nieruchomość.”
- 8) w art. 26:
- a) w ust. 1 na końcu skreśla się kropkę i dodaje się wyrazy: „w celu podziału tej sumy pomiędzy osoby uprawnione; podział odbywa się według przepisów o podziale sumy uzyskanej przez egzekucję z nieruchomości.”
- b) dodaje się nowy ust. 2a w brzmieniu: „2a. Suma odszkodowania złożona do depozytu sądowego przechodzi na własność Państwa, jeżeli osoby uprawnione do odbioru nie podejmą jej w ciągu 5 lat od dnia doręczenia im wezwania do odbioru ze wskazaniem skutków niepodjęcia.”
- 9) w art. 27 dotychczasową treść oznacza się jako ust. 1 i dodaje ust. 2 w brzmieniu: „2. Odszkodowanie za straty powstałe na gruntach sąsiednich po wydaniu orzeczenia o wywłaszczeniu ustalone zostanie w trybie i na zasadach określonych w odrębnych przepisach.”
- 10) w art. 33:
- a) w ust. 2 dodaje się na końcu zdanie: „Na podstawie tej decyzji organ do spraw lokalowych prezydium właściwej rady narodowej wydaje decyzję o przydziale lokalu zastępczego; odwołanie od takiej decyzji może dotyczyć tylko kwestii, czy lokal zastępczy odpowiada warunkom określonym w ust. 1.”
- b) dodaje się ust. 3 w brzmieniu: „3. Przepisy ust. 1 i 2 o przekwaterowaniu na koszt wnioskodawcy i dostarczeniu lokali zastępczych stosuje się odpowiednio w razie rozbiórki budynku ze względu na konieczność przeznaczenia terenu na cele wymienione w art. 3.”
- 11) w art. 36 ust. 2 otrzymuje brzmienie: „2. Odszkodowanie za straty w zasiewach, uprawach i plonach powinno być ustalone w przeciągu 30 dni od daty zgłoszenia wniosku o odszkodowanie. Roszczenie o takie odszkodowanie przedawnia się z upływem 3 lat od powstania szkody.”
- 12) po art. 46 dodaje się art. 46a w brzmieniu: „Art. 46a. 1. W okresie do dnia 31 grudnia 1964 r. mogą być wywłaszczane grunty wraz z budowlami na tych gruntach, o ile budowle zostały wzniesione lub nadbudowane przez instytucje lub przedsiębiorstwa określone w art. 2 ust. 2 lub przez władze okupacyjne, a wartość tych budowli lub nadbudowy przekracza pozostałą wartość nieruchomości. Do odszkodowania za wywłaszczoną nieruchomość nie wlicza się wartości wzniesionej budowli lub nadbudowy. Prawo Państwa do przejścia na

własność w trybie wywłaszczenia gruntu i budowli zachowane jest nawet wówczas, kiedy roszczenia o nakłady z tytułu wzniesienia budowli lub nadbudowy uległy przedawnieniu.

2. Przepis ust. 1 nie ma zastosowania w sprawach uregulowanych ustawą z dnia 13 lipca 1957 r. o uchyleniu dekretu z dnia 9 lutego 1953 r. o całkowitym zagospodarowaniu użytków rolnych (Dz. U. Nr 39, poz. 173) oraz ustawą z dnia 22 kwietnia 1959 r. o remontach i odbudowie oraz o wykańczaniu budowy i nadbudowie budynków mieszkalnych (Dz. U. Nr 27, poz. 166).";

13) w art. 47 dodaje się ust. 1a i 1b w brzmieniu:

„1a. W tych jednak przypadkach, kiedy na podstawie obowiązujących dotąd przepisów wywłaszczoneму przysługuje tytułem odszkodowania nieruchomość zamienna, a nieruchomość taka nie może być dostarczona, organ do spraw wewnętrznych prezydium wojewódzkiej rady narodowej może na wniosek jednej ze stron ustalić odszkodowanie w pieniądzu według zasad przewidzianych w niniejszej ustawie.

1b. Przepisy ust. 1a nie mają zastosowania w sprawach określonych w art. 46, jeżeli przedmiotem wywłaszczenia były grunty rolne położone na obszarze gromad.”;

14) po art. 47 dodaje się art. 47a w brzmieniu:

„Art. 47a. 1. Przepisy art. 34 mają odpowiednie zastosowanie do nieruchomości rolnych położonych na terenie gromad, a wywłaszczonych po dniu 9 maja 1945 r.

2. Rada Ministrów określi w drodze rozporządzenia zasady i tryb rozliczania między wnioskodawcą wywłaszczenia a wywłaszczonym (ust. 1).”;

15) w art. 49 dodaje się ust. 3 i 4 w brzmieniu:

„3. W przypadkach gdy osobom uprawnionym do otrzymania nieruchomości zamiennej nadana została nieruchomość w trybie i na zasadach określonych w przepisach o przeprowadzeniu reformy rolnej i o osadnictwie rolnym, właściciele tych nieruchomości zwolnieni są od obowiązku spłaty należności za nadaną im nieruchomość. Kwoty wpłacone już przez nich na rzecz Państwowego Funduszu Ziemi na poczet należności za nadaną nieruchomość ulegają zwrotowi, a dokonane w księgach wieczystych wpisy wierzytelności Państwa z tytułu nadania nieruchomości podlegają wykreśleniu. Jeżeli osoby te podjęły już odszkodowanie za wywłaszczone nieruchomości, kwoty pobranego odszkodowania podlegają zwrotowi na rzecz Państwa i zabezpieczeniu przez wpis do księgi wieczystej. Rozliczenie i wpis do księgi wieczystej następuje na podstawie orzeczenia organu administracji rolnej prezydium wojewódzkiej rady narodowej.

4. Przepis ust. 3 ma również zastosowanie w przypadkach, gdy osobom uprawnionym do otrzymania nieruchomości zamiennej nieruchomość taka została nadana na innym terenie niż obszar Ziemi Odzyskanych w trybie i na zasadach określonych w przepisach o przeprowadzeniu reformy rolnej.”;

16) po art. 49 dodaje się art. 49a w brzmieniu:

„Art. 49a. 1. Właściciele nieruchomości rolnych, które zostały przejęte na własność Państwa na podstawie dekretu z dnia 28 listopada 1945 r. o przejęciu niektórych nieruchomości ziemskich na cele reformy rolnej i osadnictwa (Dz. U. Nr 57, poz. 321) i przeznaczone na cele obrony Państwa — stają się z mocy prawa właścicielami państwowych nieruchomości użytkowanych przez nich z dniem wejścia w życie niniejszej ustawy. Są oni zwolnieni od obowiązku dopłaty na rzecz Państwa różnicy pomiędzy wartością nieruchomości przejętej przez Państwo a wartością nieruchomości zamiennej.

2. Ujawnienie prawa własności nieruchomości zamiennej w księdze wieczystej następuje na wniosek organu administracji rolnej prezydium wojewódzkiej rady na-

rodowej właściwej ze względu na miejsce położenia tej nieruchomości.

3. Właścicielom nieruchomości rolnych określonych w ust. 1, którzy do dnia 5 kwietnia 1958 r. nie weszli we władanie nieruchomości zamiennych, przysługuje odszkodowanie na zasadach określonych w niniejszej ustawie.”;

17) w art. 52:

a) w ust. 1 wyraz „prezydiów” zastępuje się wyrazami „organów administracji prezydiów.”;

b) ust. 2 otrzymuje brzmienie:

„2. W sprawach dotyczących nieruchomości na terenie m. st. Warszawy właściwe są organy do spraw gospodarki terenami Prezydium Rady Narodowej m. st. Warszawy oraz prezydiów dzielnicowych rad narodowych. Odwołanie od orzeczeń w przedmiocie wywłaszczenia, odszkodowania i o zwrocie nieruchomości położonych na terenach nie objętych przepisami dekretu z dnia 26 października 1945 r. o własności i użytkowaniu gruntów na obszarze m. st. Warszawy (Dz. U. Nr 50, poz. 279) wydanych przez organ do spraw gospodarki terenami Prezydium Rady Narodowej m. st. Warszawy rozpatruje Komisja Odwoławcza do Spraw Wywłaszczenia przy Ministrze Spraw Wewnętrznych.”;

18) art. 55 otrzymuje brzmienie:

„Art. 55. Zwierzchni nadzór nad organami terenowymi w zakresie wywłaszczenia i zajęcia nieruchomości należy do Ministra Spraw Wewnętrznych, a na terenie m. st. Warszawy do Ministra Gospodarki Komunalnej.”;

19) użyte:

1) w art. 3 ust. 2 wyrazy: „prezydium rady narodowej” zastępuje się wyrazami: „właściwy organ administracji prezydium rady narodowej”;

2) w art. 10 ust. 5, art. 14 ust. 1 i 2, art. 16 ust. 1, 4 i 5, art. 17 ust. 1, art. 18 ust. 1 i 2, art. 19, art. 20 ust. 1 i 3, art. 21, art. 22 ust. 2, art. 24, art. 28 ust. 3 i 4, art. 34 ust. 1 i 2, art. 41 ust. 3, art. 46 ust. 2 i art. 48 wyrazy: „prezydium wojewódzkiej rady narodowej” zastępuje się wyrazami: „organ do spraw wewnętrznych prezydium wojewódzkiej rady narodowej” w odpowiednim przypadku,

3) w art. 15 ust. 1, art. 41 ust. 2, art. 42 ust. 1 wyrazy: „prezydium właściwej wojewódzkiej rady narodowej” zastępuje się wyrazami: „organ do spraw wewnętrznych prezydium właściwej wojewódzkiej rady narodowej” w odpowiednim przypadku,

4) w art. 33 ust. 2 wyrazy: „prezydium wojewódzkiej rady narodowej” zastępuje się wyrazami: „organu do spraw lokalowych (gospodarki mieszkaniowej) prezydium wojewódzkiej rady narodowej”;

5) w art. 35 ust. 1, art. 36 ust. 1, art. 37 ust. 1, art. 39 ust. 1 i art. 40 ust. 1 i 2 wyrazy: „prezydium powiatowej rady narodowej” zastępuje się wyrazami: „organ do spraw wewnętrznych prezydium powiatowej rady narodowej” w odpowiednim przypadku;

6) w art. 49 ust. 2 wyrazy: „prezydium wojewódzkiej rady narodowej” zastępuje się wyrazami: „właściwego organu administracji rolnej lub organu do spraw gospodarki mieszkaniowej prezydium wojewódzkiej rady narodowej”;

7) w art. 40 ust. 2 wyrazy: „prezydium rady narodowej gromadzkiej (miejskiej) osiedla” zastępuje się wyrazami: „biuro gromadzkiej rady narodowej (właściwy organ administracji prezydium miejskiej rady narodowej — rady narodowej osiedla)” w odpowiednim przypadku.

Art. 2. Upoważnia się Ministra Spraw Wewnętrznych do ogłoszenia w Dzienniku Ustaw w drodze obwieszczenia jedno-

litego tekstu ustawy z dnia 12 marca 1958 r. o zasadach i trybie wywłaszczenia nieruchomości z zachowaniem ciągłej numeracji rozdziałów, artykułów i ustępów.

Art. 3. 1. Sprawy wszczęte przed dniem wejścia w życie niniejszej ustawy prowadzone będą zgodnie z przepisami obowiązującymi przed dniem jej wejścia w życie.

2. Przepisy art. 1 pkt 3 lit. a) i b), pkt 5 lit. a), pkt 12 i pkt 15 niniejszej ustawy mają również zastosowanie do spraw wszczętych przed dniem wejścia w życie niniejszej ustawy.

3. Sumy odszkodowania za wywłączoną nieruchomość lub inne prawo rzeczowe na nieruchomości, które zostały złożone do depozytu sądowego przed dniem wejścia w życie niniejszej ustawy i nie zostały podjęte przez osoby upraw-

nione, pomimo doręczenia im wezwania do odbioru w trybie określonym przez przepisy dekretu z dnia 18 września 1954 r. o likwidacji nie podjętych depozytów i nie odebranych rzeczy (Dz. U. Nr 41, poz. 184), mogą być przez te osoby podjęte jeszcze w ciągu 2 lat licząc od dnia wejścia w życie niniejszej ustawy.

4. Minister Finansów w porozumieniu z Ministrem Sprawiedliwości ureguluje w drodze zarządzenia sprawę wypłaty sum odszkodowania w przypadkach, gdy sumy te wobec upływu terminu do ich podjęcia zostały przelane na dochód budżetu centralnego.

Art. 4. Ustawa wchodzi w życie z dniem ogłoszenia.

Przewodniczący Rady Państwa: *A. Zawadzki*

Sekretarz Rady Państwa: *J. Horodecki*